

«"Χιροσίμα 6 Αυγούστου 1945: Η ανθρωπότητα στο σημείο μηδέν". Ανάπτυξη project στη Γ' Λυκείου με τη χρήση του διαδικτύου και πολυμεσικών εφαρμογών»

Αναστασία Λεβέντη

Φιλολόγος, 1^ο Γενικό Λύκειο Νάουσας
televenti@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ιστορία είναι ένα μάθημα, το οποίο στη συνείδηση των περισσότερων έχει συνδυαστεί με την απομνημόνευση χρονολογιών, ονομάτων και γεγονότων, τα οποία τις περισσότερες φορές δεν συνδυάζονται μεταξύ τους. Ωστόσο, η χρήση των νέων τεχνολογιών διαμορφώνει μια πιο ελκυστική εικόνα του μαθήματος καθώς ο γραπτός λόγος συνδυάζεται με εικόνα, ήχο και χρήση διαδικτύου. Η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί μια εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας ενός σημαντικού γεγονότος που συγκλόνισε την ανθρωπότητα, τη ρίψη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα. Οι μαθητές αναλαμβάνοντας ενεργό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία ερευνούν, συγκεντρώνουν στοιχεία και βιώνουν το γεγονός μέσα από την δραματοποίησή του.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ιστορία και ΤΠΕ, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, project, βιωματικότητα, δραματοποίηση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εποχή μας η ανάπτυξη της κάθε χώρας είναι συνυφασμένη με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Οι νέες τεχνολογίες δίνουν μια άλλη διάσταση στο έργο του εκπαιδευτικού εφόσον είναι απαραίτητο πλέον να ξεφύγει από την τυπική μορφή διδασκαλίας του μαθήματος και να το δομήσει με βάση τα νέα δεδομένα. Παράλληλα, ενώ οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία σε μεγάλο βαθμό, ωστόσο, την χρησιμοποιούν κυρίως για λόγους ψυχαγωγίας και όχι τόσο για εκπαιδευτικούς λόγους. Επομένως, η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία βοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν την ικανότητα έρευνας, συγκέντρωσης, ανάλυσης και σύνθεσης ενός συνόλου πληροφοριών. Τέλος ο μαθητής αναδεικνύεται ως πρωταγωνιστής στην διαδικασία της διδασκαλίας, διότι η τεχνολογία προάγει κυρίως την μαθητοκεντρική μέθοδο.

Το μάθημα της ιστορίας αντιμετωπίζεται με έναν ιδιαίτερο τρόπο στην σχολική πραγματικότητα. Η ίδια η πολιτεία το χαρακτηρίζει ως μάθημα «ανάθεσης», το οποίο μπορεί να διδαχτεί από καθηγητές διαφορετικών ειδικοτήτων, σαν ένα απλό ανάγνωσμα που δεν έχει ανάγκη ερμηνείας, ούτε

βαθύτερης κατανόησης. Είναι το μάθημα που θα δώσει τον καλό βαθμό στον μαθητή, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να αποστηθίσει άπειρες χρονολογίες, πρόσωπα, γεγονότα, τα οποία με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας φαίνεται να μην συνδέονται καθόλου μεταξύ τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Γ' Λυκείου στην ιστορία της θεωρητικής κατεύθυνσης για να κατακτήσει κάποιος το άριστα είναι υποχρεωμένος να αποστηθίσει πληροφορίες, τις οποίες είναι σίγουρο ότι ύστερα από λίγο χρονικό διάστημα δεν θα τις θυμάται. Επίσης, η ιστορία γενικής παιδείας της Γ' Λυκείου συνήθως ακολουθεί τη μοίρα όλων των μαθημάτων γενικής παιδείας τα οποία καθώς δεν εξετάζονται πανελλαδικά αντιμετωπίζονται αδιάφορα. Επιπλέον στο σχολικό πρόγραμμα η διδασκαλία του μαθήματος εντάσσεται τις τελευταίες ώρες, όποτε εκ των πραγμάτων οι συνθήκες είναι ακόμα πιο δύσκολες για να προσελκύσει ο εκπαιδευτικός την προσοχή των μαθητών.

Ωστόσο, η τεχνολογία μπορεί να ανατρέψει το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας και να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών. Η εύρεση και η αξιοποίηση του οπτικοακουστικού υλικού με αναφορές σε διάφορα ιστορικά γεγονότα, εκπαιδευτικά cd-rom, διαδραστικά παιχνίδια μετατρέπουν τη διδασκαλία σε ένα «παιχνίδι» γνώσης και δημιουργίας τόσο για τον μαθητή όσο και για τον εκπαιδευτικό.

ΘΕΜΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το σχέδιο εργασίας απευθύνεται στους μαθητές της Γ' Λυκείου στο πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος «Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου». Η πρόταση εργασίας αφορά την επίθεση των Αμερικανών στην Ιαπωνία με τη ρίψη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα το 1945. Το συγκεκριμένο γεγονός αποτέλεσε το σημείο μηδέν για ολόκληρη την ανθρωπότητα καθώς οι συνέπειες από την ρίψη της βόμβας ήταν ανυπολόγιστες. Οι μαθητές μελετούν το γεγονός παίρνοντας το ρόλο των πρωταγωνιστών. Βιώνουν την κρίσιμη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο Λευκό Οίκο με την παρουσία του προέδρου των ΗΠΑ Τρούμαν, των στρατιωτικών και επιστημονικών συμβούλων του. Στη συνέχεια παρακολουθούν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται γνωστό το γεγονός σε ολόκληρο τον κόσμο με τη χρήση οπτικοακουστικού υλικού. Τέλος, διεξάγεται συζήτηση με βαθύτερη ανάλυση και ερμηνεία του γεγονότος και των συνεπειών του.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Οι μαθητές καθοδηγούνται να δημιουργούν και όχι να μιμούνται ή να απομνημονεύουν. Επίσης μαθαίνουν να κατανοούν το ρόλο της χρονικής διάρκειας έρευνας και παρουσίασης μιας εργασίας. Επιπλέον παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής και στον μαθητή του «τελευταίου» θρανίου, εφόσον με αυτόν τον εναλλακτικό τρόπο προσέγγισης του μαθήματος μπορούν να

ενεργοποιηθούν ικανότητες, οι οποίες με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας παραμένουν ανενεργείς.

ΣΚΟΠΟΣ

Γενικός σκοπός της διδασκαλίας της ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και η διαμόρφωση της ιστορικής συνείδησης. Η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση της σχέσης μεταξύ αιτίας και αποτελέσματος. Η διαμόρφωση της ιστορικής συνείδησης κρίνεται απαραίτητη, γιατί δίνει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να ερμηνεύει συμπεριφορές σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο και να διαμορφώνει τις προϋποθέσεις ανάπτυξης κατάλληλων συμπεριφορών στο παρόν και το μέλλον. Επιπλέον, με τη διδασκαλία της ιστορίας οι μαθητές καλούνται να αντιληφθούν τη σχέση που υπάρχει μεταξύ παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος.

Ειδικότερα, οι μαθητές του λυκείου με το μάθημα της ιστορίας μαθαίνουν να συσχετίζουν με τρόπο τεκμηριωμένο γεγονότα, περιόδους, ιδέες διαφόρων εποχών και τόπων. Αποκτούν την ικανότητα να αναλύουν πληροφορίες και να τις αξιοποιούν για τη βαθύτερη κατανόηση του ιστορικού παρελθόντος. Αναπτύσσουν κριτική ικανότητα με την μελέτη αρχειακού υλικού. Τέλος, συλλαμβάνουν το ιστορικό παρελθόν ως ολότητα συνειδητοποιώντας παράλληλα ότι είναι και αυτοί μέλη του ιστορικού γίγνεσθαι.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

1. Να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία του συγκεκριμένου γεγονότος για την ανθρωπότητα και να προβληματιστούν για τις συνέπειες της χρήσης της ατομικής ενέργειας ως νέου πολεμικού μέσου.
2. Έρευνα, συγκέντρωση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών με τη χρήση του διαδικτύου.
3. Επεξεργασία των πληροφοριών με χρήση των διαφόρων πληροφορικών εργαλείων.
4. Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (υπέρ και κατά για την ατομική βόμβα).
5. Εμπέδωση της έννοιας της συνεργασίας και της αλληλοβοήθειας μέσα από την συγκρότηση των ομάδων.
6. Ανάπτυξη αυτενέργειας και πρωτοβουλίας του μαθητή.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Η αρχή της εποπτικότητας η οποία στηρίζεται στη δυνατότητα παραστατικής απόδοσης της γνώσης με κάθε μέσο, όπως: πίνακας, χάρτης, σχεδιάγραμμα, video.
- Η αρχή της παιδοκεντρικότητας η οποία σχετίζεται με την μαθητοκεντρική οργάνωση της διδασκαλίας και ο μαθητής αναδεικνύεται σε πρωταγωνιστή ο οποίος έχει ενεργό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

- Η αρχή της βιωματικότητας με την οποία ο μαθητής τοποθετεί τον εαυτό του στο ιστορικό γεγονός που καλείται να μελετήσει.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Οι μαθητές έχουν ήδη διδαχτεί τα γεγονότα που οδήγησαν στο ξέσπασμα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τους συσχετισμούς και τα γεωπολιτικά – στρατηγικά συμφέροντα της κάθε δύναμης.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Στους μαθητές ανατίθεται ανάπτυξη σχεδίου εργασίας (project). Η εκπόνηση σχεδίου εργασίας βοηθά τους μαθητές να εξετάζουν τη γνώση μέσα σε αυθεντικά πλαίσια, τα οποία ενεργοποιούν όλες τις αισθήσεις. Επίσης, προωθούν άμεσα τις συλλογικές διερευνήσεις, τις επιστημονικές δεξιότητες και στάσεις, που οικοδομούν τις προϋποθέσεις αυτομάθησης. Τέλος παρέχουν δυνατότητες κριτικής ανάλυσης και ελέγχου της γνώσης και των πηγών της, αλλά και του τρόπου μετατροπής της γνώσης σε μορφές εξουσίας.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Οι μαθητές αναλαμβάνουν την οργάνωση των ομάδων με κριτήρια την κοινωνική έλξη ή την γειννίαση όταν πρόκειται για επαρχιακό σχολείο το οποίο συγκεντρώνει μαθητές και από τις γύρω περιοχές, ώστε να είναι δυνατή η μεταξύ τους επικοινωνία και συνεργασία. Οι βασικοί ρόλοι σε κάθε ομάδα είναι: α) ο ρόλος του συντονιστή, ο οποίος διευθύνει τη συζήτηση και φροντίζει, ώστε όλα τα μέλη να συμμετάσχουν, β) ο ρόλος του φροντιστή, ο οποίος αναλαμβάνει να εξηγεί και να βοηθά τους αδύνατους στο έργο τους, γ) ο ρόλος του εμπυχωτή, ο οποίος εμπυχώνει και αποφορτίζει την ομάδα από τις εντάσεις που τυχόν θα προκύψουν. Ο εκπαιδευτικός στη διαδικασία συγκρότησης των ομάδων κρατά μια διακριτική στάση καθώς ο στόχος είναι να ενισχυθεί η πρωτοβουλία των μαθητών και η έννοια της δημιουργικής συνεργασίας. Παρεμβαίνει μόνον στην περίπτωση που αυτές δεν είναι ισοδύναμες, αλλά ετεροβαρείς ή όταν περιθωριοποιούνται μαθητές οι οποίοι είναι αδύνατοι. Η παρέμβαση γίνεται με τη μορφή φιλικής υπόδειξης, έτσι ώστε να μην καταστρατηγηθεί η πρωτοβουλία των μαθητών. Ο κάθε μαθητής ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκει έχει έναν τίτλο και το όνομα που αναγράφεται σε καρτελάκι συνεδρίου. Η συγκεκριμένη λεπτομέρεια προσδίδει ένα κύρος στο όλο διδακτικό εγχείρημα και ο μαθητής αντιλαμβάνεται το ρόλο του σε μεγαλύτερο βαθμό.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Ο καθηγητής καθορίζει τους άξονες των θεμάτων βάσει των οποίων θα εργαστούν οι ομάδες. Προετοιμάζει όλο το εποπτικό υλικό το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για τις εργασίες και ενδεικτικές πηγές στο διαδίκτυο βάσει των

οποίων οι μαθητές θα διεξάγουν τη σχετικά έρευνα η οποία θα τους ανατεθεί. Η παρουσία του καθηγητή σε όλη την διαδικασία είναι διακριτική, καθοδηγεί εφόσον του ζητηθεί ή όταν παρατηρείται ένταση μεταξύ των μελών μιας ομάδας ή των ομάδων μεταξύ τους την οποία δεν είναι σε θέση να επιλύσουν οι μαθητές μεταξύ τους.

ΜΕΣΑ - ΥΛΙΚΑ

Διαδίκτυο – Internet Explorer

MS Word

MS Publisher

Βιντεο- κάμερα

Κάρτες συνεδρίου

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Οι ιστοσελίδες που προτείνονται στους μαθητές είναι ενδεικτικές, καθώς αποτελούν μια γενική κατεύθυνση για την εξεύρεση πληροφοριών σχετικές με το θέμα του βομβαρδισμού της Χιροσίμα. Οι δύο πρώτες ιστοσελίδες παρέχουν φωτογραφικό και σχετικά links με video τόσο για το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο του Β' Παγκοσμίου πολέμου, όσο και για τη Χιροσίμα. Η τρίτη ιστοσελίδα δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να δουν τον τρόπο με τον οποίο συντάσσονταν πρωτοσέλιδα εφημερίδων σε παλαιότερες εποχές, όπως επίσης να δουν και πώς παρουσίασαν οι ελληνικές εφημερίδες το συγκεκριμένο γεγονός. Στην τέταρτη ιστοσελίδα οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να διαβάσουν το διάγγελμα του Τρούμαν προς τον αμερικανικό λαό. Τέλος στην πέμπτη ιστοσελίδα οι μαθητές μπορούν να συλλέξουν αναφορές επιζώντων.

<http://www.bbc.co.uk/history>

<http://www.hyperhistory.com>

www.nlg.gr

<http://www.dannen.com/decision>

www.inicom.com/hibakusha

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΜΑΔΩΝ – ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

- Ομάδα προέδρου: Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας για τα υπέρ και τα κατά που θα προκύψουν από τη ρίψη της ατομικής βόμβας. Συγγραφή και εκφώνηση προεδρικού διαγγέλματος στον αμερικανικό λαό.
- Ομάδα συντακτών αμερικάνικου και ελληνικού τύπου: Δημιουργία του πρωτοσέλιδου με την αντίστοιχη λεζάντα που θα ανακοινώνει το τελικό γεγονός της ρίψης της ατομικής βόμβας. Επιλογή κατάλληλης κεντρικής φωτογραφίας και επιμέρους φωτογραφιών που καταγράφουν το γεγονός. Η επιλογή σύνταξης δύο διαφορετικών εφημερίδων έχει στόχο να δείξει πώς κάλυψαν το γεγονός οι αμερικανικές εφημερίδες προβάλλοντας την αμερικανική άποψη και πώς μια ελληνική εφημερίδα.

- Ομάδα επιστημόνων: Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας κάποια χρόνια μετά σχετικά με τις συνέπειες της ρίψης της ατομικής βόμβας
 - Ομάδα βιντεοσκόπησης: Η συγκεκριμένη ομάδα καλύπτει την δραστηριότητα με κάμερα και με τη λήψη φωτογραφιών, με στόχο οι μαθητές να παρακολουθήσουν συνολικά το διδακτικό εγχείρημα.
- Οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο για την εύρεση πληροφοριών, προσώπων, γεγονότων, φωτογραφιών ώστε να πραγματοποιήσουν τις εργασίες τους.

ΠΟΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

1^η ώρα

Ο εκπαιδευτικός προβάλλει ένα απόσπασμα από το δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ του BBC για τη Χιροσίμα. Εστιάζεται κυρίως η προσοχή στην προετοιμασία του πληρώματος που επανδρώνει το πολεμικό αεροσκάφος και στη συζήτηση που διεξάγεται μεταξύ τους για την αποστολή που τους έχει ανατεθεί. Ακολουθεί το απόσπασμα με τις τελευταίες στιγμές από τη ζωή των κατοίκων της Χιροσίμα και τέλος η ρίψη της βόμβας. Η προβολή ενός ιστορικού γεγονότος με δραματοποίηση κεντρίζει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον των μαθητών. Στη συνέχεια πραγματοποιείται ο χωρισμός των ομάδων και δίνονται τα θέματα προς επεξεργασία.

2^η ώρα

Ομάδα Προέδρου: Η ομάδα αυτή αποτελείται από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Τρούμαν, την ανώτατη στρατιωτική ηγεσία, το επιστημονικό προσωπικό και έναν αυτόπτη μάρτυρα από τις σχετικές δοκιμές που έγιναν πριν την ρίψη της βόμβας. Τα ονόματα των στρατιωτικών, των επιστημόνων και του αυτόπτη μάρτυρα είναι πραγματικά. Η τάξη μετατρέπεται σε χώρο συνεδρίασης του Λευκού Οίκου στον οποίο για να εισέλθει κάποιος είναι απαραίτητη η χρήση σχετικής ταυτότητας. Σε όλους τους μαθητές δίνονται τα αντίστοιχα καρτελάκια με τα ονόματα και την ιδιότητά π.χ. διπλωματικός ακόλουθος, προσωπικό ασφαλείας κλπ. Ο Πρόεδρος συντονίζει τη συζήτηση. Ο αυτόπτης μάρτυρας αναφέρει τις εντυπώσεις του σχετικά με τις δοκιμές. Ακολουθεί η ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας, από την μια πλευρά των στρατιωτικών οι οποίοι προσπαθούν να πείσουν τον Πρόεδρο να δώσει το «πράσινο» φως για την ρίψη της ατομικής βόμβας και από την άλλη των επιστημόνων οι οποίοι προσπαθούν να τον πείσουν για το αντίθετο. Τέλος, ο Πρόεδρος με διάγγελμα που απευθύνει στον αμερικανικό λαό ανακοινώνει την απόφασή του.

3^η ώρα

Ομάδα ανταποκριτών ξένου και ελληνικού τύπου: Οι δύο ομάδες αποτελούνται από τον διευθυντή σύνταξης, τον διευθυντή φωτογραφίας, τους ρεπόρτερς και τον εφημεριδοπώλη. Η τάξη χωρίζεται σε δύο δημοσιογραφικά

γραφεία, ένα της αμερικάνικης εφημερίδας και ένα της ελληνικής. Οι μαθητές παρακολουθούν την προσπάθεια των δύο ομάδων να συντάξουν το πρωτόσελιδο της εφημερίδας τους. Ο διευθυντής σύνταξης έχει το ρόλο του συντονιστή. Ο κάθε συντάκτης καταθέτει στο δημοσιογραφικό τραπέζι τις πληροφορίες που έχει συγκεντρώσει και διατυπώνει την άποψη του για το πώς πρέπει να διαμορφωθεί το πρωτοσέλιδο. Επίσης γίνεται προσπάθεια επιλογής της κατάλληλης φωτογραφίας που θα καλύπτει το κεντρικό κομμάτι της εφημερίδας. Σ' αυτό το σημείο οι μαθητές έρχονται σε επαφή με μια άλλη διάσταση της μετάδοσης της πληροφορίας, καθώς το μόνο μέσο που μπορούσε να μεταδώσει με ζωντανία ένα γεγονός ήταν η εφημερίδα με δημοσίευση ασπρόμαυρων φωτογραφιών. Παράλληλα, οι ανταποκριτές μεταδίδουν πληροφορίες για την κατάσταση που επικρατεί στην Ιαπωνία μετά τη ρίψη της βόμβας. Ακούγεται το ηχητικό ντοκουμέντο από την διάδοση του γεγονότος όπως σώθηκε από τους ραδιοερασιτέχνες. Όταν καταλήξουν οι μαθητές στο πρωτοσέλιδο εκδίδεται η εφημερίδα. Οι μαθητές χρησιμοποιούν το πρόγραμμα MS Publisher για την διαμόρφωση της εφημερίδας. Τέλος, οι εφημερίδες προωθούνται στο κοινό με τον εφημεριδοπώλη.

4^η ώρα

Ομάδα ιστορικών: Η συγκεκριμένη ομάδα διεξάγει συζήτηση εκθέτοντας τους προβληματισμούς της σχετικά με τις συνέπειες της ρίψης της ατομικής βόμβας για την ανθρωπότητα. Η συζήτηση διεξάγεται ανάμεσα σε δύο ιστορικούς που εκπροσωπούν διαφορετικές ιδεολογικές απόψεις και δύο επιστήμονες.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος ιστορίας γενικής παιδείας, με τους μαθητές της Γ' Λυκείου του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Νάουσας (τμήμα Γ3) τον Μάρτιο του 2009. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην πραγματοποίηση αυτού του σχεδίου, παρόλο που ήταν μια ιδιαίτερη δύσκολη περίοδος, καθώς έπρεπε παράλληλα να ανταποκριθούν στην επίπονη μελέτη τους για τις πανελλαδικές εξετάσεις. Τα μέλη των ομάδων εργάστηκαν μέσα σε ένα εξαιρετικό κλίμα συνεργασίας. Επέδειξαν αλληλεγγύη καθώς κανείς δεν προσπαθούσε να κυριαρχήσει επί των υπολοίπων, αντίθετα γινόταν προσπάθεια να βοηθηθούν οι λιγότερο δυνατοί μαθητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι μαθητές οι οποίοι δεν έδειχναν ενδιαφέρον για το μάθημα, συμμετείχαν με ιδιαίτερο ζήλο στη συγκεκριμένη εργασία. Επιπλέον τα παιδιά ανέδειξαν ικανότητες, οι οποίες με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας παρέμεναν ανεκμετάλλευτες. Τέλος, ενισχύθηκε σημαντικά η αυτοπεποίθηση του καθενός μαθητή ξεχωριστά, αλλά και του συνόλου της τάξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αποστόλου Α.-Δημόπουλος Κ.-Τσατσαρώνη Α., «Η μέθοδος των σχεδίων εργασίας», στο 'Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο & η διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση πηγών', επιμ. Κ. Αγγελάκος-Γ. Κόκκινος, Μεταίχμιο, Αθήνα 2004
2. Βακαλούδη, Α. (2001). Η Συμβολή των ΝΤ στην ιστορική διερεύνηση και διαθεματική αξιοποίηση των πολλαπλών αναπαραστάσεων ως πηγών. Στο 1^ο Συνέδριο «ΤΠΕ στην Εκπαίδευση». Σύρος, 2001.
3. Βοσνιάδου, Σ. (2002). Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Προοπτικές, Προβλήματα, Προτάσεις. Στο 3^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ρόδος, 2002.
4. Βοσνιάδου, Σ. (2006). *Παιδιά, Σχολεία και Υπολογιστές: Προοπτικές, προβλήματα και προτάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των ΝΤ στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
5. Βρύζας, Κ. & Τσιτουρίδου Μ. (2005). Πληροφορική Κουλτούρα και Εκπαίδευση. Στο 3^ο Συνέδριο «Διδακτικής της Πληροφορικής», Κόρινθος, 2005.
6. Γκίκα, Ε. (2002). Διδακτική Αξιοποίηση του Διαδικτύου στο Μάθημα της ιστορίας. Στο 3^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ρόδος, 2002.
7. Καϊρή, Μ., Μακρυωνίτης, Γ., Προβελέγγιος, Π. & Τζιμόπουλος, Ν. (2003). Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση. Στο 2^ο Συνέδριο «ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», Σύρος, 2003.
8. Καπραβέλου, Α. & Λέμα, Ι. (2008). Πλεονεκτήματα και όρια της χρήσης Η/Υ για τη διδασκαλία των μαθημάτων στο σχολείο. Στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ημαθίας για το «Ψηφιακό Υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών». Νάουσα, 2008, 222-225.
9. Καρτσιώτης, Θ. & Καρατάσιος Γ. (2008). Η διδακτική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση. Στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ημαθίας για το «Ψηφιακό Υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών». Νάουσα, 2008, 16-25.
10. Κυνηγός, Π., Καραγεώργος, Δ., Βαβουράκη, Α. & Γαβρίλης, Κ. (2000). Οι απόψεις των καθηγητών του «Οδυσσέα» για τη χρήση των ΝΤ στην εκπαίδευση. Στο 2^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ, Πάτρα, 2000.
11. Ματσαγγούρας Η., «Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση-Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας», Γρηγόρης, Αθήνα 2003.
12. Μαυρογιώργος, Γ. (2001). Κάνουν οι Νέες Τεχνολογίες «Θαύματα»; Στο 1^ο Συνέδριο «ΤΠΕ στην Εκπαίδευση». Σύρος, 2001.
13. Μείμαρης, Μ. (2002). Νέες τεχνολογίες στην Εκπαίδευση: Εμπειρία και Προβληματισμοί μιας Διαδρομής. Στο 3^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ρόδος, 2002.
14. Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2008). *Από τις αριθμομηχανές στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Συνολική Προσέγγιση*. Αθήνα: Πατάκης

15. Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (1999). Ο εν δυνάμει αναγεννητικός ρόλος του υπολογιστή ως γνωστικού εργαλείου στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης. Στο 1^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ιωάννινα, 1999.
16. Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2003). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας-Ολική Προσέγγιση*. Τόμος Α'. Αθήνα: Ράπτη.
17. Ρεπούση, Μ. & Τσεβάς, Α. (1999). Το μάθημα της ιστορίας στο περιβάλλον του Η/Υ. Η διαχείριση μιας βάσης δεδομένων. Στο 1^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ιωάννινα, 1999.
18. Ρεπούση, Μ. & Τσεβάς, Α. (2003). Η ιστορία διαφορετικά ή διαφορετική ιστορία. Στο 2^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Σύρος, 2003.
19. Σολομωνίδου, Χ. (2001). *Σύγχρονη Εκπαιδευτική Τεχνολογία- Υπολογιστές και Μάθηση στην Κοινωνία της Γνώσης*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
20. Σταχτέας, Χ. (2002). *Πληροφορική στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω.